

Sekizinci Söz'de kuyudan önceki zaman, yani kardeşlerin dereden tepeden yürümleri, çölden geçmeleri ve mühim bir zatın onlara tavsiyelerde bulunması, neye işaret olabilir? Çünkü kuyu altmış sene ise ondan önce de bir zaman var gibi, sizce ne olabilir?

Her insan, âlem-i ervahtan başlayıp, rahm-ı maderden, sabavetten, gençlikten, ihtiyarlıktan, kabirden, haşirden geçen ve ebediyen devam edecek bir yolculuğa çıkarılmıştır.

On beş yaşına kadar geçen yolculuk, hikâyedeki dereden, tepeden, çöllerden ve sahalardan geçmek gibidir; yani ruhlar âleminden, anne rahminden ve çocukluk mevsiminden yolculuk yaparken insanların karşılaştığı hâdiseler çok farklı, bazen çok dehşetli ve hüzünlü, bazen de çok keyifli ve neşeli olabilir. Fakat on beş yaşına kadar olan bu hayat yolculuğunda insanlar mümeyyiz olmadıkları için, imtihana ve teklife tabi değillerdir. Büluğa ermeden vefat edenler, kim olursa olsunlar işlerinden sorumlu tutulmazlar.

On beş yaşından sonra ise; imtihan ve teklif devreye girdiğinden, insan da iradesiyle hayrı ve şerri tercih eder. Gençlikten itibaren başlayan, ihtiyarlıkla devam eden ve ölümle noktalanın hayatın bu kısmında başına gelecek hâdisat ve muâmelata karşı düşünce ve davranışından sorumludur. Ölümden sonraki hayatında; mesuliyet yüklü bu ikinci kısım insanın önüne konulacaktır.

O iki kardeşe tavsiyede bulunan o mühim zat ise; başta peygamberler olmak üzere, mürşitler ve manevî rehberlerdir. Bu tavsiyeler umuma yapılır; uyanlar mükâfat, uymayanlar ceza görürler.